

**ŠTÁTNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Botanická 17, 842 13 Bratislava**

Číslo: 05/2019/364

Dňa: 19. 3. 2019

Manuál

**na výkon úradnej kontroly potravín rastlinného pôvodu pri
ambulantnom predaji na trhoviskách**

**Pozn.: Rovnaký postup sa uplatňuje pri každej úradnej kontrole ambulantného predaja potravín
rastlinného pôvodu.**

Štátna veterinárna a potravinová správa
Slovenskej republiky
Botanická 17
842 13 BRATISLAVA
33

**Schválil: Prof. MVDr. Jozef Bireš, DrSc.
ústredný riaditeľ**

1) Legislatívny základ

1. zákon NR SR č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon o potravinách“
2. zákon NR SR č. 178/1998 Z.z. o podmienkach predaj výrobkov a poskytovania služieb na trhových miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon o trhoviskách“
3. Nariadenie EP a R č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá v platnom znení, ďalej len „Nariadenie o úradných kontrolách“
4. Nariadenie EP a R č. 852/2004 o hygiene potravín v platnom znení, ďalej len „Nariadenie o hygiene“
5. Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“)
6. Nariadenie vlády SR č. 360/2011 Z.z. , ktorým sa ustanovujú hygienické požiadavky na priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov rastlinného a živočíšneho pôvodu a dodávanie mlieka a mliečnych výrobkov konečnému spotrebiteľovi a iným maloobchodným prevádzkarňam v znení neskorších predpisov, ďalej len „nariadenie pre malé množstvá“
7. Nariadenie EP a R č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom v platnom znení, ďalej len „Nariadenie 1169/2011“

2) Vymedzenie pojmov

- a) **Trhové miesto** - je trhovisko, tržnica, stánok s trvalým stanovišťom alebo verejné priestranstvo určené na príležitostný trh alebo na ambulantný predaj, alebo aj iné ako verejné priestranstvo alebo nebytový priestor, ktorý nie je prevádzkarňou, v ktorom sa uskutočňuje ambulantný predaj alebo príležitostný trh
- b) **Trhovisko** - je nekryté alebo čiastočne kryté priestranstvo trvale vyhradené na sústredný predaj výrobkov a poskytovanie služieb
- c) **Tržnica** - je kryté zariadenie trvale určené na sústredný predaj výrobkov a poskytovanie služieb v prevádzkarňach
- d) **Prevádzkareň** - je pre potreby úradnej kontroly potravín priestor na trhovisku alebo tržnici, v ktorom sa prevádzkuje živnosť. Prevádzkareň teda nie je celá tržnica alebo trhovisko, ale iba predajný priestor (napr. stánok, predajný stôl...).
- e) **Príležitostný trh** – predaj výrobkov a poskytovanie služieb na priestranstve dočasne určenom na takýto predaj. Napr. jarmoky, sezónne trhy lokalizované na námestiach a uliciach bežne využívaných na iný účel
- f) **Ambulantný predaj** - je predaj v stánkoch s dočasným stanovišťom, predaj na prenosných predajných zariadeniach, predaj v pojazdnej predajni a sezónny predaj na verejnom priestranstve pred prevádzkarňou.
- g) **Stánok s dočasným stanovišťom** – je taká stavba, na ktorú sa nevyžaduje stavebné povolenie v zmysle stavebného zákona
- h) **Stánok s trvalým stanovišťom** – je stánok s celoročnou alebo sezónnou prevádzkou, ktorý je pevne spojený so zemou (definované v stavebnom zákone č. 50/1976 v znení neskorších predpisov), ktorý je umiestnený na verejnom priestranstve a je vlastnený predávajúcim, alebo ho má predávajúci v prenájme

- i) **Verejné priestranstvo** – je ulica, námestie, park, trhovisko a iný priestor prístupný verejnosti bez obmedzenia, ktorý bez ohľadu na vlastnícke vzťahy slúži na všeobecné užívanie (zákon o obecnom zriadení)
- j) **Predávajúci** – fyzická osoba alebo podnikateľ (FO-podnikateľ alebo PO, SHR), ktorý spotrebiteľovi predáva potraviny

3) Výkon kontroly

Inšpektor vykoná kontrolu v zmysle zákona o potravinách. Z každej kontroly vyhotoví úradný záznam, ktorého vzor je uvedený v prílohe 1.

A) KTO MÔŽE PREDÁVAŤ NA TRHOVISKU VO VZŤAHU K PREDAJU POTRAVÍN RASTLINNÉHO PÔVODU

- a) fyzické osoby a právnické osoby oprávnené na podnikanie
- b) fyzické osoby predávajúce rastlinné výrobky z vlastnej pestovateľskej činnosti alebo lesné plodiny

B) KONTROLA DOKLADOV

Predávajúci sa inšpektorovi pri kontrole preukazuje

1. *Dokladom o oprávnení na podnikanie, napr. Živnostenský list alebo Výpis z Obchodného registra alebo Osvedčenie o zápise SHR alebo v prípade fyzických osôb - nepodnikateľov Občiansky preukaz*
2. *Potvrdenie o registrácii na RVPS na účely predaja potravín na trhovom mieste*
3. *Potvrdenie o registrácii na RVPS – prvovýrobca malých množstiev (inšpektor môže informáciu overiť prostredníctvom Portálu ŠVPS SR)*
4. *Zdravotný preukaz*
5. *Osvedčenie o odbornej spôsobilosti na nákup, predaj a spracovanie húb (len pri predaji húb),*
6. *Doklad o nadobudnutí tovaru; v prípade prvovýrobcov „malých množstiev“ predloženie evidencie dopestovaného a predaného tovaru;*

Povinnosť držať všetky uvedené doklady pri sebe počas predaja na trhovisku vyplýva pre predajcu z § 11 ods. 2 zákona o trhoviskách

B1) Doklady o oprávnení na podnikanie

Na trhových miestach môžu na základe povolenia obce predávať

- Fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie (živnostník, s.r.o., SHR a pod.)
 - Fyzické osoby predávajúce rastlinné výrobky z vlastnej pestovateľskej činnosti alebo lesné plody. Fyzické osoby - nepodnikatelia sa preukazujú občianskym preukazom.
- V prípade, že v stánku predáva fyzická osoba – nepodnikateľ (napr. príbuzný alebo známy registrovaného prvovýrobcu malých množstiev), ktorá zároveň nie je registrovaná na niektorej RVPS v SR ako prvovýrobca malých množstiev, inšpektor na mieste uloží blokovú pokutu v zmysle § 29 ods. 1, písm. d. zákona o potravinách za porušenie povinností a požiadaviek na umiestňovanie potravín trh.**

Nariadenie o malých množstvách v § 1 b) uvádza že, nariadenie upravuje povinnosti prvovýrobcu a povinnosti fyzickej osoby – podnikateľa alebo právnickej osoby, ktorá je prevádzkovateľom miestnej maloobchodnej prevádzkarne (maloobchodná predajňa potravín, trhové miesto). Z uvedeného vyplýva, že na trhovisku môže predávať podnikateľ alebo jeho zamestnanec (dohodár, iné) alebo priamo prvovýrobca.

B2, B3) Potvrdenia o registrácii na RVPS

V zmysle § 6 zákona o potravinách registrácii podliehajú všetky prevádzkarne, v ktorých PPP vykonáva činnosť na akomkoľvek stupni výroby, spracúvania a distribúcie potravín, t.j. trhové miesto je prevádzkarňou.

Za chýbajúcu registráciu bude právnickým osobám uložená pokuta v správnom konaní § 28 ods. 2, písm. k) zákona o potravinách v rozsahu 100 – 100 000€.

Za chýbajúcu registráciu bude fyzickým osobám nepodnikateľom uložená bloková pokuta min. 20€, čo predstavuje 1% max. pokuty v zmysle § 29 zákona o potravinách.

B4) Zdravotný preukaz

Za chýbajúci zdravotný preukaz, ktorým sa preukazuje zdravotná spôsobilosť pre prácu s potravinami bude fyzickým osobám nepodnikateľom uložená bloková pokuta min. 10€, čo predstavuje 0,5% max. pokuty v zmysle § 29 zákona o potravinách.

Pozn.: Zdravotný preukaz môže byť nahradený aj inou formou dokumentu, v ktorom ošetrojúci lekár potvrdí, že uvedená osoba je spôsobilá pre prácu s potravinami. Za iné formy dokumentu možno považovať napr. výmenný lístok, alebo iné potvrdenie lekára s významom zdravotného preukazu. Na doklade musí byť pečiatka a podpis ošetrojúceho lekára.

B5) Osvedčenie o odbornej spôsobilosti na nákup, predaj a spracovanie húb (len pri predaji húb)

Osvedčenie o odbornej spôsobilosti na nákup, predaj a spracovanie húb (pri predaji húb), vydané RÚVZ v niektorom krajskom meste SR (§ 15 ods. 3 písm. c) zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov).

Predávajúci húb musí vedieť predložiť ku kontrole Osvedčenie o odbornej spôsobilosti na nákup, predaj a spracovanie húb.

V prípade, že sa predávajúci nevie preukázať platným Osvedčením o odbornej spôsobilosti na nákup, predaj a spracovanie húb, nemôže predávať huby na trhovisku a inšpektor mu takúto činnosť zakáže opatrením na mieste podľa § 20 ods. 9 zákona o potravinách.

B6) Doklady o nadobudnutí tovaru

a) podnikatelia

Inšpektor skontroluje dodacie listy na každý druh predávaného tovaru.

V prípade, že dodací list nie je k dispozícii, inšpektor opatrením na mieste zakáže predaj uvedeného druhu (§ 20 ods. 9 zákona o potravinách).

V prípade, že predajca nevie predložiť dodacie listy na žiadnu predávanú položku, t.j. predáva potraviny neznámeho pôvodu, inšpektor opatrením na mieste zakáže predaj v celom stánku (§ 20 ods.12 písm. e), bod 4 alebo 5 zákona o potravinách).

Ak podnikateľ nemá niektoré alebo všetky dodacie listy z dôvodu, že prvoprodukty sú podľa jeho vyjadrenia z jeho vlastnej pestovateľskej činnosti, inšpektor skontroluje jeho Registráciu ako prvovýrobcu malých množstiev a vyžiada si evidenciu dopestovaného a predaného množstva na dané produkty (okrem toho takýto podnikateľ - predajca musí byť registrovaný na RVPS v mieste predaja aj ako predajca potravín). Ak kontrolovaný subjekt nevie predložiť evidenciu dopestovaného – predaného tovaru a nie je registrovaný ako prvovýrobca malých množstiev, inšpektor opatrením na mieste zakáže predávať prvovýrobky bez dokladov (§ 20 ods. 12 písm. e), bod 4 zákona o potravinách). Okrem uvedených zákazov RVPS uloží v správnom konaní pokutu podľa § 28 ods. 4 písm. c) zákona o potravinách (1000 – 500 000€).

Ak inšpektor nadobudne podozrenie, že predávané výrobky nepochádzajú z vlastnej pestovateľskej činnosti predávajúceho, má právo žiadať od predávajúceho vysvetlenie ohľadom pôvodu tovaru.

b) Fyzické osoby a fyzické osoby predávajúce malé množstvá

Ak predávajúci predáva produkty výlučne z vlastnej pestovateľskej činnosti v režime malé množstvá, musí vedieť predložiť inšpektorovi ku kontrole

- *Evidenciu dopestovaných množstiev predávaných prvovýrobkov*
- *Evidenciu predaných množstiev prvovýrobkov*

Vzhľadom k tomu, že evidencia malých množstiev nahrádza nadobúdacie doklady, musí byť vedená čestne.

Ak predávajúci nevie predložiť evidenciu, inšpektor zakáže predaj tovaru z dôvodu porušenia povinností predávajúceho pri umiestňovaní na trh a uloží mu na mieste blokovú pokutu do výšky 2000€. Pri stanovovaní výšky pokuty inšpektor prihliada na množstvo a počet druhov takto predávaného tovaru.

Ak predávajúci vydá čestné prehlásenie, že produkty pochádzajú z jeho vlastnej pestovateľskej činnosti, táto skutočnosť musí byť zadokumentovaná v úradnom zázname s poučením, že v prípade nepravdivých informácií sa PPP dopúšťa protiprávneho konania.

Čestné prehlásenie je úradný dokument, PPP ho nemôže používať podľa svojej ľubovôle.

C) HYGIENA PREDAJA

Okrem dokladov, je predávajúci v zmysle § 12 ods. 1 písm. b) zákona o potravinách povinný zabezpečiť hygienu predaja podľa prílohy II Nariadenia o hygiene potravín, a

- *vykonávať sústavné upratovanie, čistenie všetkého zariadenia používaného pri predaji,*
- *nesmie spoločne predávať nezlučiteľné druhy výrobkov vzájomne ovplyvňujúce bezpečnosť a kvalitu potravín.*

Za nehygienický predaj potravín bude :

- *právnickej osobe uložená pokuta v správnom konaní od 100 do 100 000 € (§ 28 ods. 2 písm. o) zákona o potravinách),*
- *fyzickej osobe uložená bloková pokuta na mieste do 2000 € (§29, ods. 1, písm. e) zákona o potravinách).*

V prípade, že hygienické nedostatky ohrozujú bezpečnosť predávaných potravín, inšpektor môže opatrením zakázať predaj.

D) KONTROLA OZNAČENIA PREDÁVANÝCH VÝROBKOV

- Predávané spotrebiteľsky balené výrobky musia byť označené v súlade s požiadavkami Nariadenia č. 1169/2011.
- Predávané nebalené výrobky musia byť označené v súlade s požiadavkami vyhlášky MP RV SR č. 243/2015 Z.z. v znení neskorších predpisov, hlavne musia byť na výveske označené alergény.
- Predávané čerstvé ovocie a zelenina musí byť označené okrem ostatných povinných údajov aj údajom o krajine pôvodu.
- Spracované výrobky z ovocia a zeleniny vyrobené ako „malé množstvá“ musia byť na každom spotrebiteľskom balení označené nasledovnými údajmi:
 - a) Názov výrobku
 - b) Meno a priezvisko výrobcu
 - c) Registračné číslo výrobcu (na RVPS)
 - d) Rok výroby výrobku

Na požiadanie spotrebiteľa musí byť predávajúci schopný ústne poskytnúť aj ostatné povinné údaje podľa Nariadenia č. 1169/2011, napr. informácie o zložení výrobku, informácie o prítomnosti alergén a pod.

Za nedostatky v označovaní ukladá inšpektor okrem opatrení aj pokutu podľa § 28 ods. 2 zákona o potravinách. V prípade fyzických osôb uloží blokovú pokutu podľa § 29 ods. 1 písm. e) zákona o potravinách.

E) NAHLASOVANIE ZÁSIELOK NESPRACOVANÉHO OVOCIA A ZELENINY DO PORTÁLU ŠVPS SR

V prípade, že predajca, hlavne v prihraničných oblastiach predáva čerstvé ovocie a zeleninu z iného členského štátu, je povinný nahlásiť takéto zásielky do Portálu ŠVPS SR.

Inšpektor telefonicky overí na svojej RVPS nahlásenie zásielky.

Za nenahlásenie zásielok ukladá inšpektor okrem opatrení aj pokutu podľa § 28 ods. 2 písm. e) zákona o potravinách. V prípade fyzických osôb inšpektor uloží opatrenie podľa § 20 ods. 9 a 10 zákona o potravinách. Ak sa pri opakovanej alebo dodatočnej kontrole zistí u fyzickej osoby nenahlásenie zásielky do Portálu ŠVPS, inšpektor to vyhodnotí ako nesplnenie opatrenia a uloží blokovú pokutu podľa § 29 ods. 1 písm. a) zákona o potravinách.

Regionálna veterinárna a potravinová správa

..... (adresa)

Č. k*. V..... dňa....
(*vypĺňa sa len, ak ide o kontrolu na základe podnetu, žiadosti a pod.)

Záznam

o úradnej kontrole potravín č.

vykonanej podľa § 21 ods. 1 písm. d) zákona NR SR č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov.

Dátum a čas vykonania kontroly:

I.

Kontrolu vykonal
Meno a priezvisko:.....

Zamestnanec (inšpektor) orgánu úradnej kontroly potravín:
.....

Číslo služobného preukazu/číslo poverenia (ktorým/i sa inšpektor/i preukázal/i na začiatku úradnej kontroly):.....

Názov kontrolovaného subjektu (Obchodné meno podľa výpisu z obchodného registra SR alebo Živnostenského registra SR)
.....

Sídlo/miesto podnikania:

IČO:

Miesto vykonania kontroly:

Použitá kontrolná metóda: *monitoring* *dozor* *overovanie* *Inšpekcia*
odoberanie vzoriek pre analýzu

II.

Účel kontroly:

- plánovaná kontrola zameraná na
- cielená kontrola zameraná na
- prešetrenie podnetu/podania
- iné kontrolné zistenia

(vzor)

III.

Preukázané kontrolné zistenia/ výsledky úradnej kontroly potravín:

Na začiatku kontroly bol prevádzkovateľ oboznámený s účelom kontroly uvedeným v bode II. Úradného záznamu.:

Predajca je - fyzická osoba ☐ právnická osoba ☐ prvovýrobca ☐			
Sortiment tovaru			
Predaj ovocia a zeleniny (OZ) ☐	Predaj spracovaných výrobkov z OZ ☐	Predaj iných potravín ☐	
Registrácia prvovýroby na RVPSč.....zo dňa			
Ako právnická osoba ☐ Ako fyzická osoba - malé množstvá alebo lesné plody ☐			
Nie je registrovaný ☐			
Registrácia predaja na RVPSč.....zo dňa			
Ako právnická osoba ☐ Ako fyzická osoba - malé množstvá alebo lesné plody ☐			
Nie je registrovaný ☐			
Kontrola dokladov			
Živnostenský list č.	Výpis z OR č.	Občiansky preukaz č.	
Osvedčenie o zápise SHR č..... vydané			
Osvedčenie o odbornej spôsobilosti na predaj húb č.....zo dňa.....vydané RÚVZ		Zdravotný preukaz	
Kontrola evidencie u prvovýrobcov malých množstiev predávajúcich na trhovisku			
Evidencia dopestovaného množstva	Na všetky	Len na niektoré	nemá
Evidencia predaného množstva	Na všetky	Len na niektoré	nemá
Dopestované množstvo v súlade s množstevnými požiadavkami Nariadenia vlády č. 360/2011 Z.z. ☐			
Kontrola dodacích dokladov u predajcov potravín (nie malé množstvá)			
Dodacie listy na všetky predávané položky	na všetky predávané položky	Len na niektoré	nemá
Hygiena predaja	vyhovuje		nevyhovuje
Obalový materiál má - nemá	vyhovuje		nevyhovuje
Označovanie predávaného tovaru	vyhovuje pre všetky predávané položky	nevyhovuje pre niektoré predávané položky *	nevyhovuje
Krajina pôvodu (len u OZ)	áno		Nie
Súlad označenia krajiny pôvodu s informáciou v dodacích listoch	áno		nie
Kvalita predávaného tovaru – vhodnosť na ľudskú spotrebu	vyhovuje	nevyhovuje	Niektoré druhy nevyhovujú*
Predaj čerstvého ovocia a zeleniny s pôvodom mimo SR	áno		nie
Nahlásenie zásielok	áno všetky	nie	iba niektoré*

*do prílohy uviesť podrobnosti; druh a dôvod nevyhovenia a množstvo nevyhovujúceho zakázaného tovaru v kg + vyhotoviť fotodokumentáciu

IV.

Na základe skutočností zistených úradnou kontrolou potravín dole podpísaný(i) inšpektor(i) ukladá(ajú) podľa § 20 ods. 9 zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov kontrolovanému subjektu tieto opatrenia na mieste:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Termín:

Odôvodnenie uložených opatrení na mieste:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Podľa § 20 ods. 11 zákona NR SR č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov môže prevádzkovateľ potravinárskeho podniku podať proti opatreniu uloženému na mieste ústne námietky, ktoré orgán úradnej kontroly potravín uvedie v úradnom zázname alebo ich môže podať písomne do piatich pracovných dní. Podané námietky nemajú vo vzťahu k uloženým opatreniam odkladný účinok. O podaných námietkach rozhodne vedúci zamestnanec príslušného orgánu úradnej kontroly potravín do piatich pracovných dní odo dňa ich podania. Písomné vyhotovenie rozhodnutia o námietkach sa doručuje prevádzkovateľovi a je konečné.

Námietky prevádzkovateľa potravinárskeho podniku:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

V.

Vyjadrenie zodpovedného zamestnanca kontrolovaného subjektu alebo osoby oprávnenej konať za kontrolovaný subjekt k preukázaným kontrolným zisteniam/ výsledkom úradnej kontroly potravín *(ak sa zodpovedný zamestnanec kontrolovaného subjektu alebo osoba oprávnená konať za kontrolovaný subjekt odmietne písomne vyjadriť k preukázaným kontrolným zisteniam/výsledkom úradnej kontroly potravín alebo odmietne podpísať záznam o úradnej kontrole potravín, táto skutočnosť sa uvedie v zázname o úradnej kontrole potravín).*

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Za kontrolovaný subjekt bol s obsahom tohto záznamu oboznámený/boli oboznámení:
Meno a priezvisko zodpovedného zamestnanca kontrolovaného subjektu alebo osoby oprávnenej konať za kontrolovaný subjekt oboznámených s kontrolnými zisteniami/výsledkami úradnej kontroly potravín a s uloženými opatreniami *(ak oboznámená osoba, ktorá sa zúčastnila kontroly nie je oprávnená konať za kontrolovaný subjekt je povinná bezodkladne informovať o uložených opatreniach osobu oprávnenú konať za kontrolovaný subjekt) :*

.....

Funkcia :

Podpis a odtlačok pečiatky:

Za orgán vykonávajúci úradnú kontrolu potravín:

Meno a priezvisko:

Inšpektor orgánu úradnej kontroly potravín RVPS

Podpis a odtlačok pečiatky:

Počet strán záznamu o úradnej kontrole potravín:

Prílohy :